

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติ
ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒ กรณีที่การกระทำความผิด
มูลฐานเกิดขึ้นในต่างประเทศ และการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) มีหนังสือที่ ปง ๐๐๐๗.๗/๐๐๔๔ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ตามที่ได้มีการแก้ไขบทนิยามคำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” ในมาตรา ๓ และเพิ่มมาตรา ๓๘/๑ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น สำนักงาน ปปง. พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปด้วยความถูกต้องตามบทบัญญัติ และเจตนารมณ์ในการตรากฎหมาย จึงขอหารือปัญหาข้อกฎหมายต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ มีมาตรการที่มุ่งดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน โดยบทบัญญัติมาตรา ๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดบทนิยามคำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” หมายความว่า เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งความผิดมูลฐานอันเป็นความผิดที่ก่อให้เกิดรายได้ที่นำไปสู่การฟอกเงินนั้นเป็นการกำหนดจากฐานความผิดตามกฎหมายไทยทั้งสิ้น เช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น หรือความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

อย่างไรก็ดี ปัจจุบันสำนักงาน ปปง. ได้รับการประสานจากหน่วยงานของรัฐต่างประเทศในหลายๆ กรณีเพื่อให้ดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ซึ่งความผิดมูลฐานเหล่านั้นล้วนเกิดขึ้นในต่างประเทศ แต่ผู้กระทำความผิดได้ออนย้ายเงินหรือทรัพย์สินมาไว้ในประเทศไทย

หรือได้นำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานมาซื้อทรัพย์สินไว้ในประเทศไทยโดยใช้ชื่อตนเองหรือบุคคลอื่นซึ่งอาจเป็นคนไทยหรือชาวต่างชาติเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น จึงขอหาหรือปัญหาข้อกฎหมายว่า จะสามารถดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานดังกล่าวที่เกิดขึ้นในต่างประเทศตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ได้หรือไม่ อย่างไร โดยในประเด็นปัญหาดังกล่าวมีผู้ให้ความเห็นเป็น ๒ ฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า ตามบทนิยามในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ได้บัญญัติว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” หมายความว่า เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน และให้รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานตาม (๘) ของบทนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ด้วย

ดังนั้น เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานอันจะสามารถดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ได้ ต้องเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเท่านั้น หากเป็นกรณีที่มีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้นในต่างประเทศ โดยผู้กระทำความผิดได้นำเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดนั้นมาไว้ในประเทศไทยหรือซื้อทรัพย์สินไว้ในประเทศไทยจะไม่สามารถดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ได้ โดยให้เหตุผลว่า การจะดำเนินการให้ทรัพย์สินใดตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ จะกระทำต่อเมื่อประเทศไทยซึ่งเป็นแหล่งที่ตั้งของทรัพย์สินมีเขตอำนาจเหนือการกระทำซึ่งเป็นการกระทำความผิดมูลฐานที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งความผิดมูลฐานในที่นี้หากไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจนว่าให้รวมถึง “ความผิดมูลฐานที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ” ด้วยแล้ว ย่อมถือไม่ได้ว่าทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอันเป็นวัตถุประสงค์ของการฟอกเงินหรือการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน อีกทั้งได้ให้เหตุผลในเรื่องเขตอำนาจศาลตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่ว่าประเทศหนึ่งไม่มีความผูกพันที่จะต้องยอมรับการกระทำของอีกประเทศหนึ่งในดินแดนของตน กล่าวคือ กฎหมายเป็นการกระทำทางนิติบัญญัติของรัฐหนึ่งจึงไม่สามารถที่จะมีผลนอกเหนือดินแดนของรัฐที่ออกกฎหมายได้

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า ตามที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ มีการเพิ่มให้ “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” หมายความว่า รวมถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วย เมื่อพิจารณาประกอบบทบัญญัติมาตรา ๕ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ซึ่งมาตรา ๕ เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยองค์ประกอบของความผิดฐานฟอกเงิน ส่วนมาตรา ๖ เป็นบทบัญญัติที่ขยายเขตอำนาจของศาลไทยให้มีอำนาจเหนือคดีอาญาฐานฟอกเงินที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรได้ หากปรากฏข้อเท็จจริงตามที่บัญญัติไว้

ในมาตรา ๖ จากบทมาตราดังกล่าวจึงเห็นว่า การที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด” โดยหมายความรวมถึง “เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน” ด้วยนั้น บทบัญญัติของกฎหมายที่แก้ไขดังกล่าวมีเจตนารมณ์ที่จะมุ่งดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการผิดฐานฟอกเงินหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน แม้ว่าความผิดมูลฐานจะเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรก็ตาม กล่าวคือ หากเป็นกรณีมีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรไทย ต่อมามีการนำทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมาไว้ในประเทศไทยอันเข้าลักษณะความผิดตามมาตรา ๕ หรือเป็นกรณีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินได้เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรไทยอันเข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๖ ที่ทำให้ศาลไทยมีเขตอำนาจเหนือความผิดนั้น หากบุคคลที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินในต่างประเทศมาปรากฏตัวในราชอาณาจักรไทย กรณีเช่นนี้ถือว่าบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวได้ให้อำนาจสำนักงานปปง. ในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน โดยไม่ต้องพิจารณาว่าความผิดมูลฐานนั้นจะเกิดขึ้น ณ ที่ใด กล่าวคือ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในหรือนอกราชอาณาจักรก็สามารถดำเนินการได้ทั้งสิ้น

แนวความเห็นฝ่ายที่สอง ได้กล่าวอ้างแนวความคิดในการร่วมมือกันของประเทศต่างๆ เพื่อตัดวงจรอาชญากรรมที่เป็นปัญหาในทางระหว่างประเทศและเพื่อป้องกันมิให้เหล่าอาชญากรใช้ประเทศไทยเป็นแหล่งฟอกเงิน รวมทั้งเพื่อมิให้เป็นอุปสรรคกรณีที่ต่างประเทศร้องขอความช่วยเหลือในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่อยู่ในประเทศไทย จึงจำเป็นที่จะต้องตีความให้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานฟอกเงินแม้ความผิดมูลฐานและความผิดฐานฟอกเงินอันเป็นที่มาของทรัพย์สินดังกล่าวจะเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรก็ตาม ประกอบกับแนวความคิดในการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นมุ่งที่จะดำเนินการกับตัวทรัพย์สินเป็นหลัก ดังนั้น หากมีการนำเงินหรือทรัพย์สินมาฟอกในประเทศไทยอันเข้าองค์ประกอบความผิดอาญาฐานฟอกเงิน หรือเป็นกรณีความผิดอาญาฐานฟอกเงินที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ แต่มีข้อเท็จจริงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖ อันทำให้ศาลไทยลงโทษบุคคลที่กระทำความผิดนั้นได้ ประเทศไทยก็ควรมีเขตอำนาจในการดำเนินการกับทรัพย์สินดังกล่าวด้วย

ประเด็นที่ ๒ ตามที่มาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นบทบัญญัติในหมวด ๕ ว่าด้วยสำนักงาน ปปง. ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่สำนักงาน ปปง. ไว้ เช่น เก็บ รวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา ประมวลผล และวิเคราะห์รายงานและข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม หรือการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตรวจสอบรายงานการทำธุรกรรมหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมเบื้องต้นตามนัยของมาตรา ๔๘ วรรคสาม ประกอบกับข้อ ๑ ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ซึ่งเป็นบทบัญญัติในหมวด ๖ ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น มีประเด็นข้อกฎหมายว่า หากมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของ

สำนักงาน ปปง. ตามกฎหมาย ก่อนที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เลขาธิการ ปปง.) หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. จะใช้อำนาจตามมาตรา ๓๘ (๑) (๒) หรือ (๓) ซึ่งเป็นบทบัญญัติในหมวด ๔ ว่าด้วยคณะกรรมการธุรกรรม เพื่อมีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งข้อมูลหรือหลักฐานใด ๆ ให้สำนักงาน ปปง. หรือมีความจำเป็นต้องเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการชุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานนั้นจะถูกยกย้าย ชุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิมแล้ว นั้น จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการธุรกรรมก่อนหรือไม่ โดยในประเด็นดังกล่าวมีผู้ให้ความเห็นเป็น ๒ ฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๓๘ นั้น เป็นบทบัญญัติที่อยู่ในหมวด ๔ ว่าด้วยคณะกรรมการธุรกรรม แม้จะมีถ้อยคำว่า “เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้” ก็จำเป็นต้องตีความว่าเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ เท่านั้น ดังนั้น เลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. จึงไม่สามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๓๘ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๔๐ ได้ จนกว่าจะได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการธุรกรรมก่อน เพราะอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. ที่มีเลขาธิการ ปปง. เป็นหัวหน้าส่วนราชการนั้น ได้มีการบัญญัติไว้ต่างหากแล้วในมาตรา ๔๐ ซึ่งอยู่นอกหมวด ๔ ว่าด้วยคณะกรรมการธุรกรรม

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๓๘ นั้น แม้จะได้บัญญัติไว้ในหมวด ๔ ว่าด้วยคณะกรรมการธุรกรรม ก็ตาม แต่บทบัญญัติดังกล่าวมีถ้อยคำที่ได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่า “เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้” ซึ่งหากกฎหมายต้องการให้แปลความตรงความเห็นของฝ่ายที่หนึ่ง จะต้องบัญญัติไว้ให้ชัดเจน ซึ่งเทียบเคียงได้กับมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ที่มีถ้อยคำว่า “ผู้ใดกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษ...” อีกทั้งแม้มาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันจะได้มีการบัญญัติอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. ไว้แต่มิได้บัญญัติอำนาจในการขอข้อมูลจากบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมาย เช่น เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. ไว้ อย่างชัดเจน ดังนั้น เลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. ซึ่งเป็นบุคคลที่กฎหมายบัญญัติไว้จึงสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๓๘ ในการร้องขอข้อมูลเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๔๐ ได้ ประกอบกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ นั้น หาได้มีบทบัญญัติใดที่กำหนดให้เลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. ต้องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการธุรกรรมก่อนที่จะใช้อำนาจตามมาตรา ๓๘ แต่อย่างใด

ประเด็นที่ ๓ ตามที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ มาตรา ๓๘/๑ ได้บัญญัติให้เลขาธิการ ป.ป.ง. รองเลขาธิการ ป.ป.ง. และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ป.ป.ง. มีอำนาจจับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินและบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับเพื่อเป็นหลักฐานเบื้องต้นแล้วส่งตัวไปยังพนักงานสอบสวนโดยไม่ชักช้าแต่ไม่เกินยี่สิบสี่ ชั่วโมง ไว้ในหมวด ๔ ว่าด้วยคณะกรรมการธุรกรรม เช่นเดียวกับมาตรา ๓๘ นั้น มีประเด็นข้อกฎหมายซึ่งสามารถพิจารณาเทียบเคียงกับความเห็นตามประเด็นที่ ๒ ว่า ก่อนที่เลขาธิการ ป.ป.ง. รองเลขาธิการ ป.ป.ง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ป.ป.ง. จะใช้อำนาจตามมาตรา ๓๘/๑ จะต้องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการธุรกรรมก่อนหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงาน ป.ป.ง. โดยได้รับฟังข้อเท็จจริงจากผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ง. และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด แล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า กรณีที่หารือมานี้เป็นเรื่องของการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งมาตรา ๔๙^๑ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการ

^๑มาตรา ๔๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว

ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าเรื่องดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์พอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดินได้ ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน

ให้เลขาธิการรีบดำเนินการตามวรรคสองแล้วส่งเรื่องเพิ่มเติมไปให้พนักงานอัยการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง หากพนักงานอัยการยังเห็นว่าไม่มีเหตุพอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดิน ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด ให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการ และเมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใด ให้พนักงานอัยการและเลขาธิการปฏิบัติตามนั้น หากคณะกรรมการมิได้วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการ

เมื่อคณะกรรมการมีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลาและได้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการตามวรรคสามแล้ว ให้เรื่องนั้นเป็นที่สุดและห้ามมิให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลนั้นในทรัพย์สินเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญซึ่งน่าจะทำให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินของบุคคลนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ และในกรณีเช่นว่านี้ถ้าไม่มีผู้ใดขอรับคืนทรัพย์สินดังกล่าวภายในสองปีนับแต่วันที่คณะกรรมการมีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลา ให้สำนักงานดำเนินการนำทรัพย์สินนั้นส่งเข้ากองทุน และในกรณีที่มิได้ผู้มาขอรับคืนโดยใช้สิทธิ์ขอรับคืนตามกฎหมายอื่นซึ่งสามารถทำได้ถึงแม้จะเกินกว่ากำหนดสองปี ให้สำนักงานส่งคืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้มาขอรับคืน หากไม่อาจส่งคืนทรัพย์สินได้ให้คืนเป็นเงินจากกองทุนแทน หากยังไม่มีผู้มารับคืนเมื่อล่วงพ้นยี่สิบปี ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินหรือเงินในระหว่างที่ยังไม่มีผู้มารับคืนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

เมื่อศาลรับคำร้องที่พนักงานอัยการยื่นต่อศาลแล้ว ให้ศาลสั่งให้ปิดประกาศไว้ที่ศาลนั้น และประกาศอย่างน้อยสองวันติดต่อกันในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็น

พอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติว่าในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้เลขาธิการ ปปง. ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน หากพนักงานอัยการไม่เห็นด้วยที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ให้เลขาธิการ ปปง. ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด เมื่อคณะกรรมการฯ ชี้ขาดประการใด ให้พนักงานอัยการและเลขาธิการ ปปง. ปฏิบัติตามนั้น แต่จากคำชี้แจงของผู้แทนสำนักงาน ปปง. ปรากฏว่า เลขาธิการ ปปง. ยังมิได้ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินแต่อย่างใด ดังนั้น จึงเป็นกรณีที่ยังมีได้มีการปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามขั้นตอนของการบริหารราชการแผ่นดินตามที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ กำหนดไว้ ทั้งนี้ ตามข้อ ๔^๒ ของระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกา ว่าด้วยการรับปรึกษาให้ความเห็นทางกฎหมายของกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ ประกอบกับข้อ ๙ (๒)^๓ ของระเบียบดังกล่าว กรรมการกฤษฎีกาจะไม่พิจารณาให้ความเห็นทางกฎหมายในเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสถาบันอื่นอยู่แล้วตามกฎหมาย ฉะนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) จึงยังไม่อาจรับข้อหารือประเด็นนี้ไว้พิจารณาได้

เจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอก่อนศาลมีคำสั่ง กับให้ศาลสั่งให้ส่งสำเนาประกาศไปยังเลขาธิการเพื่อปิดประกาศไว้ที่สำนักงานและสถานีตำรวจท้องที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ และถ้ามีหลักฐานแสดงว่าผู้ใดอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน ก็ให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นทราบเพื่อใช้สิทธิดังกล่าว การแจ้งนั้นให้แจ้งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งสุดท้ายของผู้ยื่นเท่าที่ปรากฏในหลักฐาน

ในกรณีตามวรรคหนึ่งถ้ามีเหตุสมควรที่จะดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนดความผิดฐานนั้นดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายก่อน

๒ข้อ ๔ เพื่อให้การปฏิบัติราชการเป็นไปตามขั้นตอนของการบริหารราชการแผ่นดิน เรื่องที่กรรมการกฤษฎีกาจะพิจารณาให้ความเห็นทางกฎหมายจะต้องเป็นเรื่องที่ได้มีการปรึกษาหารือระหว่างส่วนราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบหรือรักษาการตามกฎหมายแล้ว เว้นแต่จะเป็นกรณีเร่งด่วนหรือมีความจำเป็นอย่างอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีจะได้มีมติหรือคำสั่ง

๓ข้อ ๙ กรรมการกฤษฎีกาจะไม่พิจารณาให้ความเห็นทางกฎหมายในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) เรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล

(๒) เรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสถาบันอื่นอยู่แล้วตามกฎหมายและกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่าสมควรให้มีการดำเนินการตามกฎหมายนั้นก่อนเพื่อประโยชน์แก่การบริหารราชการแผ่นดิน

(๓) เรื่องซึ่งหากให้ความเห็นแล้วจะมีผลกระทบกระเทือนในทางการเมืองหรือทางการต่างประเทศ

ทั้งนี้ เว้นแต่จะเป็นเรื่องที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีจะได้มีมติหรือมีคำสั่งเป็นการภายในให้พิจารณา

ประเด็นที่สอง เห็นว่า แม้ว่ามาตรา ๓๘^๔ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ จะเป็นบทบัญญัติในหมวด ๔ คณะกรรมการธุรกรรมก็ตาม แต่อำนาจตาม (๑) (๒) และ (๓) ของมาตรา ๓๘ เป็นอำนาจที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินการเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินบรรลุผล นอกจากมาตราดังกล่าวจะระบุว่าเป็นอำนาจของคณะกรรมการธุรกรรมแล้ว ยังระบุไว้ชัดเจนให้เป็นอำนาจของเลขาธิการ ปปง. และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. ด้วย โดยมีได้กำหนดว่าต้องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการธุรกรรม ทั้งการใช้อำนาจตาม (๓) นั้น เป็นกรณีที่จะต้องกระทำโดยเร่งด่วน หากต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการธุรกรรมก่อน การปฏิบัติหน้าที่ก็จะไม่เกิดผลด้วยเหตุนี้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) จึงเห็นว่า การใช้อำนาจตามมาตรา ๓๘ เลขาธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. ไม่ต้องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการธุรกรรมก่อน

ประเด็นที่สาม เห็นว่า กรณีเป็นไปทำนองเดียวกันกับปัญหาประเด็นที่สอง ซึ่งมาตรา ๓๘/๑^๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ บัญญัติให้อำนาจไว้โดยไม่ได้กำหนดให้ต้องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการธุรกรรม ดังนั้น เลขาธิการ ปปง. รอง

“มาตรา ๓๘ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(๓) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อน หรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเน้นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนี้จะถูกยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๓) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งแสดงเอกสารมอบหมายและบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวตามวรรคสองให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

บรรดาข้อมูลที่ได้มาจากการให้ถ้อยคำ คำชี้แจงเป็นหนังสือ บัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นข้อมูลเฉพาะของบุคคล สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ให้เลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บรักษาและใช้ประโยชน์จากข้อมูลนั้น

“มาตรา ๓๘/๑ ภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เลขาธิการ รองเลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีอำนาจจับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินและบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับเพื่อเป็นหลักฐานเบื้องต้นแล้วส่งตัวไปยังพนักงานสอบสวนโดยไม่ชักช้าแต่ต้องไม่เกินยี่สิบสี่ชั่วโมง

เลขธิการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขธิการ ปปง. สามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๓๘/๑ ได้โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการธุรกรรม ก่อนเช่นกัน

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๕๓